

Příloha Velikonoce

Průvodce Svatým týdnem

Velikonoce jsou hlavními křesťanskými svátky roku. Velikonoční příběh, který si každoročně připomínáme a který znovu prožíváme, je jádrem křesťanského poselství. Intenzivní prožívání všech částí tohoto příběhu poučenými věřícími však může méně poučené (např. děti) v jejich rodinách poněkud odrazovat – „venku je hezky, jsou dni volna, tak proč musíme pořád do kostela?“

Cílem tohoto příspěvku je tedy pomoci zejména rodičům při přípravě dětí na liturgii velikonočních svátků.

Nejprve k vlastní přípravě – tak, jak je čtyřicetidenní půst, kterým jsme prošli, přípravou na Velikonoce, je dobré se připravit a při vhodné příležitosti spojit výklad velikonočního příběhu s vysvětlením liturgie. Bez znalosti jednotlivých částí čehokoliv, jejich pořadí a smyslu, se děti – stejně jako dospělí – ztrácí, což konkrétně znamená, že jim liturgie může připadat nekonečná (to platí zejména o sobotní velikonoční vigílii). Je vhodné poznamenat, že smysl velikonoční liturgie, jakož i veškeré křesťanské liturgie, není pouze v připomenutí příslušné historické události, ale v tom, že bychom se měli přihlásit k následování Krista – dnes a zde, s vědomím, co tehdy následovalo.

Květná neděle

Svatý týden začíná tzv. Květnou nedělí, vlastně poslední (šestou) postní nedělí. Připomíná

se jí slavný vjezd Krista do Jeruzaléma, tehdy hlavního města všech Židů, k oslavě nejvýznamnějšího židovského svátku pesach. Ve vzrušené atmosféře oněch dní, kdy všichni Židé čekali Mesiáše, který se jejich národu postaví v čelo a osvobodí jej od římské nadvlády, byl Ježíš jedoucí na oslici vítán nadšeně zpěvy a palmovými ratolestmi. Jen on sám ale v tu chvíli věděl, že Jeruzalém se o několik dní později stane místem

jeho utrpení a potupné smrti. Jen on sám věděl pravdu o svém poslání. Tento rozpor mezi radostnou až exaltovanou náladou davu a jeho vlastním rozpoložením je prvním dramatickým momentem velikonočních svátků.

My už dnes víme, co následovalo, a proto se o Květné neděli poprvé čtou tzv. pašije, tj. vyprávění událostí od čtvrtedního večera (odchod Ježíše do zahrady po Poslední večeři) až k smrti a pohřbení Ježíše.

Zelený čtvrtek – Památka Večeře Páně

Velikonoční triduum (latinský výraz, česky „tři dny“) začíná večerní mší na Zelený čtvrtek. Je to poslední chvíle, kdy byl Ježíš v míru uprostřed svých učedníků, chvíle rozloučení. Možná, že si vybavíte dojem slavnostní hostiny na rozloučení – poslední večer letního tábora, poslední den prázdnin... Celou bohoslužbou se připomíná Poslední večeře (její ústřední část připomínáme a slavíme v eucharistii každou mší svatou po celý rok). V liturgii této bohoslužby zaujme každého to, že po čtení z evangelia (které je vždy stejné bez ohledu na liturgický cyklus a vypráví o Poslední večeři) a promluvě kněze přichází „mytí nohou“ dvanácti mužů našeho společenství. I tento úkon provedl o poslední večeři Ježíš svým učedníkům, a učedníky to vyvedlo z míry mnohem víc než nás dnes. Ale je důležité si uvědomit smysl tohoto názorného činu – vyjádření pokorné lásky i vybídnutí k nápodobě.

Po Poslední večeři, kdy nasycení učedníci prožívali nejspíše idylické chvíle, Ježíš odešel do Getsemanské zahrady a zde prožíval v modlitbách snad svůj nejtěžší zápas – věděl, co ho v nejbližších chvílích čeká, že by mělo skončit vše, co ho v tomto světě obklopovalo a milovalo, že by se od této chvíle až do smrti měl ponořit v samotu, lidskou nenávist a opovržení. V zahradě bojoval o přijetí tohoto osudu, zatímco o kus dál, uprostřed tiché noci, se pod Jidášovým vedením již sbíral dav ozbrojenců, kteří se vydali Ježíše zatknout. Tento zvrát v ladění příběhu se také odráží ve čtvrteční liturgii. Na konci bohoslužby se totiž přenáší svátost oltářní v průvodu na boční oltář, v každém kostele následuje zahalení všech křížů. Následuje adorace v kleče, provázená zpěvy; je nám líto, že učedníci Ježíše opustili – chceme být s ním, pomoci mu nést jeho strašnou samotu.

Shromáždění by se mělo rozejít tiše, s vědomím, že v tuto chvíli začalo největší utrpení Ježíše Krista.

Velký pátek – Památka Umučení Páně

Při bohoslužbě na Velký pátek myslíme na Kristovo utrpení a jeho smrt na kříži. Proto její součástí není proměňování. Čtení z Evangelia je delší než obvykle – podruhé během velikonoční doby zazní pašije, tentokrát podle Jana. Pašije jsou čteny z pódia za oltářem třemi lidmi, z nichž jeden čte vše, co řekl Ježíš, druhý čte vypravěčova slova, třetí čte řeč ostatních postav.

Přímluvy jsou také delší a rozsáhlejší než obvykle, protože v tento významný den bychom měli naléhavěji pocítit jednotu se všemi lidmi. Namísto eucharistické modlitby se pak přináší k oltáři kříž, který pak věřící uctívají (pokleknutím před ním). Přijímá se tělo Kristovo, proměněné při mši předešlý den. Mimořádnost dne zdůrazňuje i přísný půst, který by věřící měli tento den držet.

Sobotní velikonoční vigilie

Sobotní vigilie (tj. bdění neboli noční bohoslužba v předvečer svátku) je vrcholem velikonočních svátků. Je slavnostní a radostná – pocity smutku, tlumený hlas a ztrápené obličejy tedy nepatří ke smyslu Velikonoc, patří možná tak k půstu–přípravě na svátek! Jádrem Velikonoc je radost ze vzkříšení, a je nutno vyvracet slovy i činy mylný opačný názor nevěřících. Koneckonců, viděl jsem několik kostelů, kde křížová cesta, série 14 obrazů znázorňujících utrpení Kristovo, je zakončena obrazem patnáctým, zobrazující jeho vzkříšení. Velikonoční vigilie má celkem 4 části:

První se nazývá **bohoslužba světla**. Je krásné a příznačné, jak světlo vzniká z malého plamínku v temné noci před kostelem. I v kostele je zhasnuto. Bohužel u nás v Koleční ulici tmu narušují lampy pouličního osvětlení, ale zkuste si představit skutečnou tmu před venkovským kostelíkem! Bohoslužba světla začíná zapálením ohně venku, jeho posvěcením a zapálením velké velikonoční svíce, tzv. paškálu. Tato vyzdobená svíce, která je symbolem vzkříšeného Krista, je pak nesena v průvodu do temného kostela a jednotliví věřící si od ní zapalují vlastní svíčky. Je hezké a symbolické, jak temno kostela je postupně prosvěcováno stále silícím světlem plamínků. V kostele pak zpívá jáhen na adresu velikonoční svíce velikonoční chvalozpěv, tzv. Exsultet.

Druhou částí vigilie je **bohoslužba slova**. Protože sobotní bohoslužba připomíná největší svátek, jsme tu vlastně jakoby na vrcholu hory, odkud pozorujeme vše. A tak si v jednotlivých čteních připomínáme to nejskvělejší, co pro nás Bůh od počátku světa udělal.

Rozumí se, že těch čtení tedy musí být více, než o běžné nedělní bohoslužbě. A tak si poslechneme příběh stvoření světa v sedmi dnech (1. čtení), o Abrahámovi a Izákovi (2. čtení), o vyvedení z Egypta a přechodu Izraelců Rudým mořem (3. čtení), o úžasných nabídkách Hospodina lidem (4.–7. čtení). Tím skončí Starý zákon, pak se kostel rozsvítí, včetně svící na oltáři, v kostelech majících zvony se v tuto chvíli zvony rozeznějí a zpívá se slavné Gloria – Sláva na výsostech Bohu. Poté následují 2 čtení z Nového zákona: nejprve z Pavlovy epištoly Římanům, a pak, kdy opět po dlouhé postní době zase zazní Aleluja, se čte úryvek z Evangelia líčící nalezení prázdného hrobu Ježíšova v neděli ráno.

Po promluvě kněze následuje další část vigilie – **křestní bohoslužba**. Jak název napovídá, během této části se svátost křtu, tedy přijetí do církve, uděluje katechumenům. Poslední částí velikonoční vigilie je **eucharistie** (proměňování a svaté přijímání).

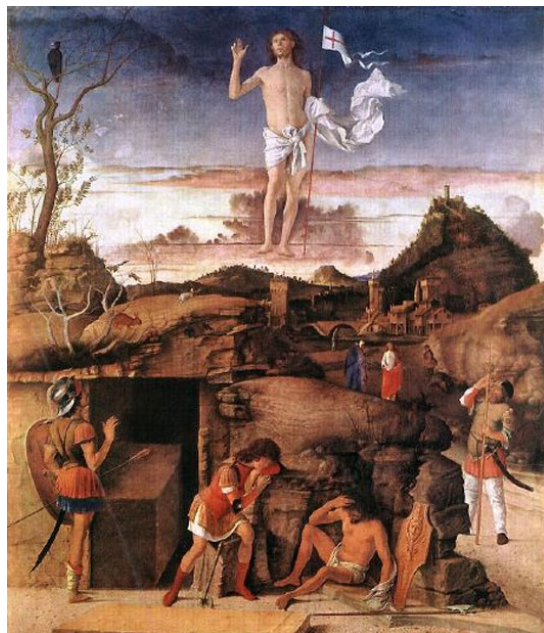
Na velikonoční vigilií bezprostředně hned v noci navazuje hostina, tzv. agapé, vycházející z přirozené touhy věřících podělit se o radost se svými bližními. Ta ale již není součástí mše.

Velikonoční neděle

Následující den – neděle – se slaví jako Boží hod velikonoční, je to tedy den stejné radosti, kterou nám přinesla uplynulá noc. Pro starověké Židy totiž nezačínal den půlnocí, ale počátkem noci předcházející vlastnímu dni. Projevuje se to i při slavení Vánoc, kdy oslavy začínají vlastně v předvečer (= Štědrý večer) Božího hodu.

Zajímavé je, že Velikonoční neděle původně neměla vlastní liturgii, protože sobotní velikonoční vigilie trvala do časného rána. Současná liturgie Velikonoční neděle je slavnostní, ale svou strukturou stejná jako ostatní nedělní mše.

Protože dnem Kristova zmrtnýchvstání byla neděle, byl tento den křesťany učiněn dnem svátečním. Židé, muslimové a vyznavači jiných náboženství jej považují za běžný pracovní den.

Hynek Krátký a Vít Grec

**KDYBY DO ZAHRADY NAŠÍ VEŠEL PÁN
A RUDĚ OTISKL RÁNU SVÉ RUKY NA BÍLOU ZEĎ
RÁD BYCH BYL TOMU V BÍDĚ SVOJÍ.**

Bohuslav Reynek